

T A
Č R

*v rámci projektu
Technologické agentury ČR*

PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY PŘED ZÁPACHEM VE VYBRANÝCH ZEMÍCH A ÚVAHY O ZMĚNÁCH V ČR

JUDR. MICHAL BERNARD, PH.D.

Praha, 2. listopadu 2021

Problematika zápachu

- ❖ Zápach = vnímáno jako problém kvality života („*pohoda bydlení*“), zdravotní důsledky
- ❖ Nárůst počtu stížností občanů, akcent na vlastnické právo
- ❖ Tlak na území, přibližování zástavby zdrojům, intenzita zástavby, vyšší kapacita výroby
- ❖ Smíšené funkce využití území (> územní plánování)
- ❖ Snahy států o přijímání nových úprav
- ❖ Nejednotný přístup, rozdílný důraz na problematiku
- ❖ Absence řešení na světové a evropské úrovni

Projekt TAČR

- ❖ V 2019 zahájen projekt mj. s cílem připravit legislativní návrhy
- ❖ Provedena rešerše literatury, předpisů, metodik a judikatury (3/2020)
- ❖ Osloveni odborníci a úředníci z cca 25 států, převážně z Evropy
- ❖ Zpracovány právní analýzy ČR (veřejnoprávní, soukromoprávní, ochranná pásma)
- ❖ Zpracována analýza zahraniční legislativy a metodik (11/2020)

Mezinárodní a evropské právo

- ❖ Na mezinárodní a evropské úrovni právní úprava zápachu prakticky neexistuje
- ❖ Mezinárodní právo
 - Protokol k omezování acidifikace, eutrofizace a přízemního ozonu k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států z roku 1999
- ❖ Evropské právo
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21.5.2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění)
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 ze dne 14. prosince 2016 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší

Zkušenosti z ostatních států

- ❖ Zpravidla jako součást regulace znečištění ovzduší, v mnoha zemích není zápach řešen vůbec
- ❖ Různé přístupy regulace zápachu
 - Stanovování limitů zápachu / chemických látek
 - Měření emisí zápachu
 - Odstupové vzdálenosti zdrojů zápachu od obytné zástavby
- ❖ Zápach řešen na celostátní, regionální či obecní úrovni
- ❖ Předpisy často reflektují místní problémy s různými druhy zápachu
- ❖ Nejčastěji řešeny zemědělské zdroje

Odstupové vzdálenost

- ❖ Stanovují min. vzdálenost zdroje zápachu od obydlené oblasti
- ❖ Závazné x nezávazná metodika
- ❖ V současnosti je využívají např.:
 - Austrálie (jednotlivé státy, tabelárně, vzorce)
 - Belgie (vzorce; drůbež, prasata)
 - Dánsko (grafy; prasata, skot)
 - Lotyšsko (graf, hosp. zvířata)
 - Německo (graf, jen některé spolk. země)
 - Nizozemí (graf)
 - Rakousko (vzorec; hosp. zvířata)
 - Slovensko (MŽP SR OTN ŽP 2 111:99)

Odstupové vzdálenosti

- ❖ Složitější způsob jejich určování – mnoho proměnných
 - typ činnosti,
 - složení zápachu,
 - kapacita provozu,
 - charakter okolního terénu,
 - meteorologické podmínky apod.
- ❖ Zpravidla tabulky sloužící k výpočtu hodnoty vzdálenosti (Austrálie, Slovensko) či pomocí grafů (Nizozemí, Dánsko) a vzorců (Belgie)
- ❖ Rozdílná regulace pro různé typy činností
- ❖ Problematika závaznosti (mnohdy pouze forma nezávazné metodiky)

Konkrétní úpravy

- ❖ Hodnoty se pohybují od desítek metrů do několika kilometrů
- ❖ Slovensko
 - Podobný právní systém, podobný charakter území
 - Vzdálenosti neupraveny pouze pro zápach, ale i pro hluk/prašnost
 - OTN ŽP 2111: 99 Odborné posudky ve věcech ochrany ovzduší, příloha E - informativní odstupové vzdálenosti při posuzování nových zdrojů znečišťování ovzduší mající charakter průmyslové výroby.
- ❖ Austrálie
 - Menší hustota zalidnění, jednodušší dodržování odstupů od obytné zástavby
 - Vzdálenost řešena především pro zemědělské činnosti
 - Korekce okolními podmínkami – typem terénu, povrchu

Nizozemí – řešení grafem

Figure 1 Vzdálenost od vrstevnice z $5 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ jako 98. percentil v případě různých výšek komínů a při 1000 operačních hodin.

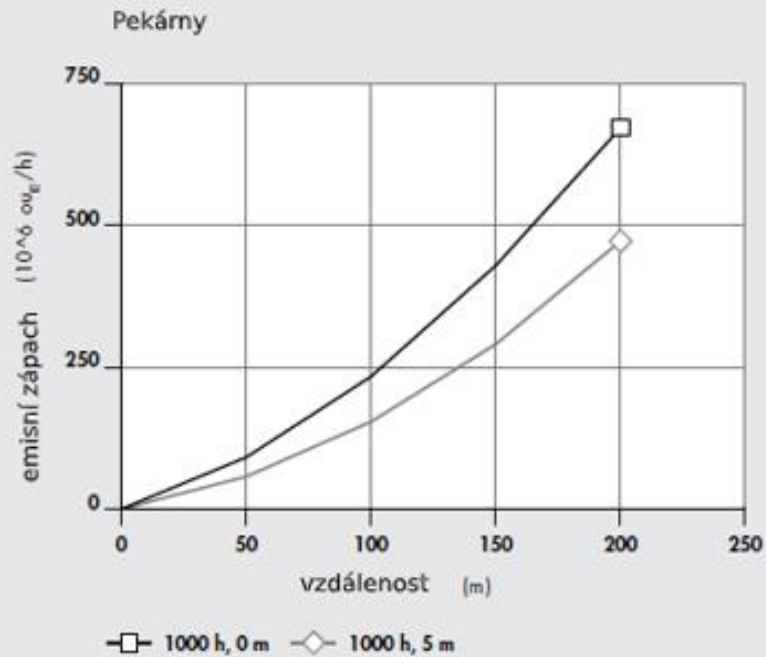
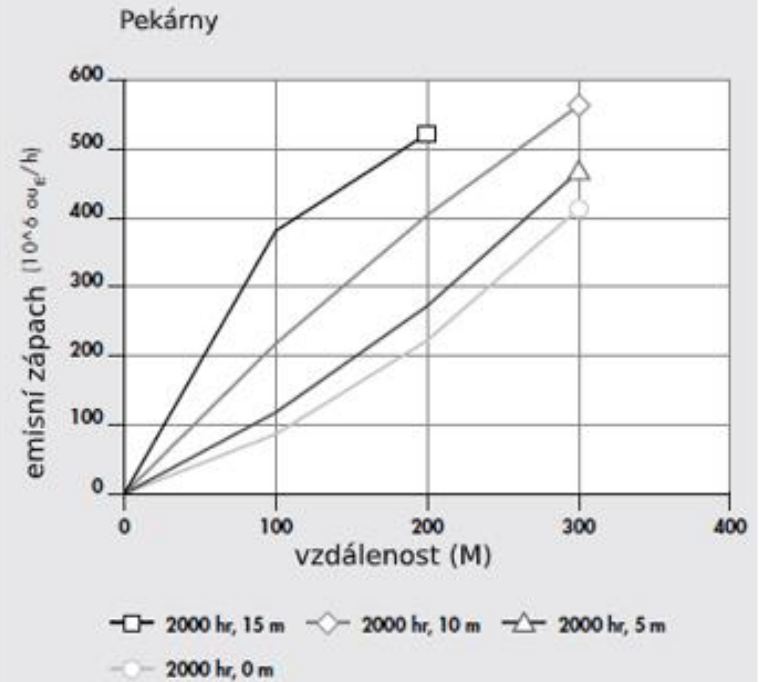

Figure 2 Vzdálenost od vrstevnice z $5 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ jako 98. percentil v případě různých výšek komínů a při 2000 operačních hodin.

Slovensko

T A
Č R

6 OSTATNÝ PRIEMYSEL A ZARIADENIA			
6.1.1	Veľkovýkrmne hospodárskych zvierat (projektované na kapacitu od 500 ks hovädzieho dobytká, od 5000 ks ošípaných a od 50 000 ks hydiny)	AHEM ¹⁾	(zápach)
6.1.2	Priemyslová výroba a spracovanie kože - garbiarne a výroba kože - výroba kožených predmetov (kufre, tašky, obuv)	300 100	(zápach)
6.1.3	Lakovne s projektovanou spotrebou 10 t a viac náterových materiálov ročne - pri spotrebe 250 kg a viac rozpúšťadiel za hodinu	500	
6.1.4	Bitúnky a ostatné porážkarne (projektované na kapacitu od 250 t živej hmotnosti hydiny ročne alebo od 2000 t a viac živej hmotnosti ostatných zvierat ročne) - pri kapacite 500 kg a viac živej váhy hydiny a 4 000kg ostatných zvierat za týždeň	500	(zápach)
6.2.1	Priemyslové spracovanie dreva (projektované na kapacitu 20 m ³ a viac spracovaného dreva za deň (napr. pily, výroba nábytku, výroba preglejok, výroba drevovláknitých dosák) - výroba preglejok, drevovláknitých a drevotriekových dosák a rohožík - výroba nábytku, debien, paliet a pod - stolárstva a pily	1 000 200 100	
6.2.2	Výroba plsti		
6.2.3	Polygrafia (potlačovanie plošných a pásových materiálov) - pri použití rotačných strojov	300	
6.2.4	Lakovne s projektovanou spotrebou náterových látok od 1 do 10 t ročne - pri spotrebe organických rozpúšťadiel od (25 do 250) kg/hod - autolakovne	300 100	
6.2.5	Priemyselné odmasťovanie kovov a elektro súčiastok organickými rozpúšťadlami.		(zápach)
6.2.6	Čistenie textílií organickými rozpúšťadlami - veľkopráčovne a veľkočistiarne	100	(zápach)
6.2.7	Výkrmne hospodárskych zvierat (projektované na kapacitu od 100 do 499 ks hovädzieho dobytká, od 500 do 4999 ks ošípaných a od 1000 do 49 999 ks hydiny)	AHEM ¹⁾	(zápach)
6.2.8	Bitúnky a ostatné porážkarne (projektované na kapacitu od 25 t do 250 t živej hmotnosti hydiny ročne alebo od 200 t do 2000 t živej hmotnosti ostatných zvierat ročne)		(zápach)
6.2.9	Cukrovary	700	
6.2.10	Konzervárne (a liehovary)	300	
6.2.11	Potravinárske mlyny (s projektovanou kapacitou 5 t a viac za hodinu) - s výkonom 500 t a viac za deň - s výkonom od (100 do 500) t za deň	500 200	(prašnosť + hluk)
6.2.12	Výroba priemyslových krmív a organických hnojív s projektovanou kapacitou 1 t/h a viac - pri spracovaní technických tukov z vedľajších produktov bitúnkov	500	
6.2.13	Sušiarne poľnohosp. a potravinárskych produktov s projekt. kapacitou 1 t/h produktu a viac - sušiarne zelených krmív (okrem vlastnej produkcie) - sušenie obilia, sladu alebo tabaku (okrem vlastnej produkcie)	500 200	(prašnosť + hluk)

Austrálie (Teritorium hl. m. Austrálie)

❖ Tabulka odstupových vzdáleností

Doporučené odstupové vzdálenosti		Metry
Zemědělství a jiné činnosti živočišné výroby		
Jatka nebo řeznictví	Výrobek z porážky pro obchodní účely pro výrobu masa nebo masných výrobků pro lidskou spotřebu nebo k výkrmu zvířat:	
	Jiné než drůbež	500
	Pouze drůbež	300
Zemědělský chemický postřik	Podmínky na volném prostranství	300
	Rostlinná ochranná pásma (viz příloha 2)	40
Výkrmna dobytku		viz poznámka #
Mlékárny	Mlékárna chovající pro mléko více než 100 zvířat najednou	300
Psí útulky		200
Drůbeží farmy	Chov drůbeže v uzavřených prostorách o rozloze větší než 1000 m ²	750
Prodejní dvory	Obchodní prodejní dvory, v nichž jsou skot, ovce nebo jiná zvířata shromážděna nebo uzavřena za účelem jejich prodeje, dražby nebo výměny, včetně souvisejících přepravních zařízení, jako dvůr s průchodností > 50 000 ekvivalentních jednotek suchých ovcí za rok [jednotky ekvivalentu suchých ovcí: 1 ovce nebo koza = 1 jednotka, 1 prase (<40 kg) = 1 jednotka, 1 prase (>40kg) = 4 jednotky, 1 skot (<40kg) = 3 jednotky, 1 skot (40 - 400 kg) = 6 jednotek, 1 skot (>400kg) = 8 jednotek]	500
	S průchodem >25 000, ale <50 000 suchých jednotek ovcí za rok	200

Austrálie (Teritorium hl. m. Austrálie)

❖ Korekce vzdáleností typem povrchu a terénu

Prvky nerovnosti povrchu	Popis	Faktor
Osídlené oblasti	Metropolitní oblast nebo souvislá obytná, obchodní a/nebo průmyslová oblast	1
Dlouhá tráva, pár stromů	Otevřená krajina s několika nebo rozptýlenými stromy. Topografie by byla převážně plochá až mírně zvlněná	1
Zvlněné kopce	Situace, kdy se topografie skládá ze souvislých valivých, obecně nízko úrovnových kopců a údolí, ale bez ostře definovaných hřebenů nebo srázů. (Předpokládá minimální vegetaci.)	0,93
Lehce zalesněná krajiny	Otevřená lesní krajina s hustotou stromů nedostačující k vytvoření souvislého vyššího patra lesa, ale je dostatečně hustá, aby ovlivnila pohyb vzduchu. Bylo by zde málo nebo žádná nižší vegetace. Hustota vegetace je taková, že může být považována za souvislý pás.	0,85
Hluboce zalesněná krajina	Obecně vysoký les s hustými dřevěnými porosty, který poskytuje souvislý vyšší patra lesa. Existuje omezená spodní vegetace, zejména s opětovným růstem	0,77
Vysoké kopce a hluboká údolí	Situace, kdy mezi okolím a aktivitou existuje jeden nebo více kopců dostatečně velkých, aby ovlivnily pohyb vzduchu	0,68

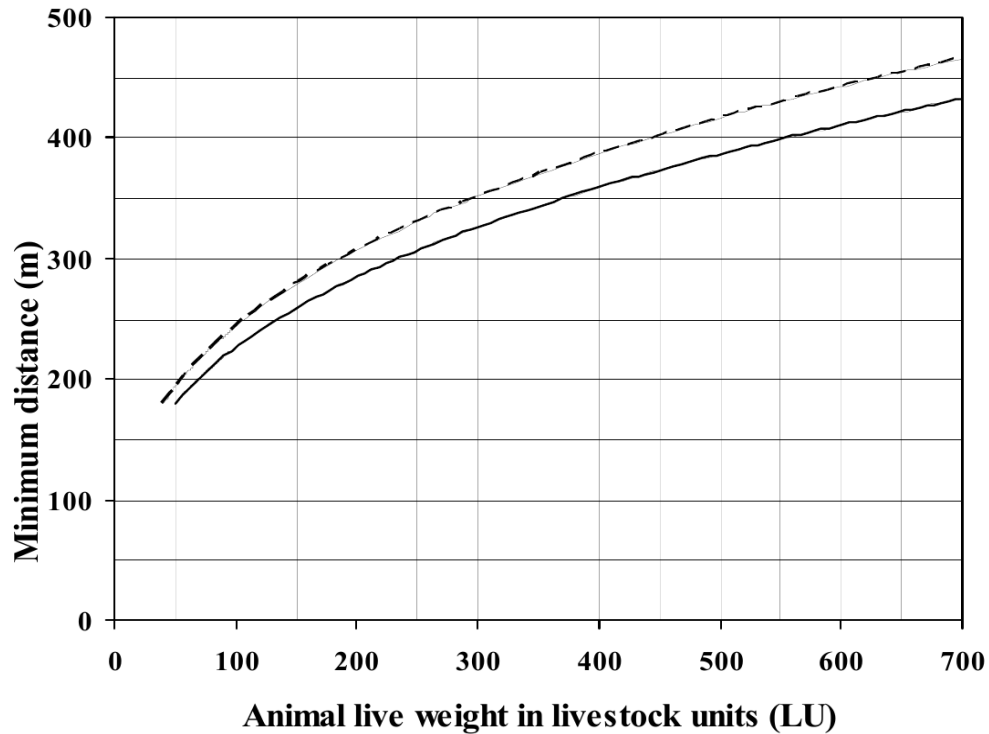
Terén	Váhový faktor – sklon dolů	Sklon nahoru
Široké údolí (0,1 - 1 %)	1,6	1
Šikmý terén (1-2 %)	1,5	1
Nížina (<0,1 % ve všech směrech)	1	1
Vrchol kopce (>4 %)	1,2	–
Úzké údolí (1–2 %)	1,2	0,5

Německo (spolková země Sasko)

minimální
odstupová
vzdálenost v m

drůbež
—————
prasata

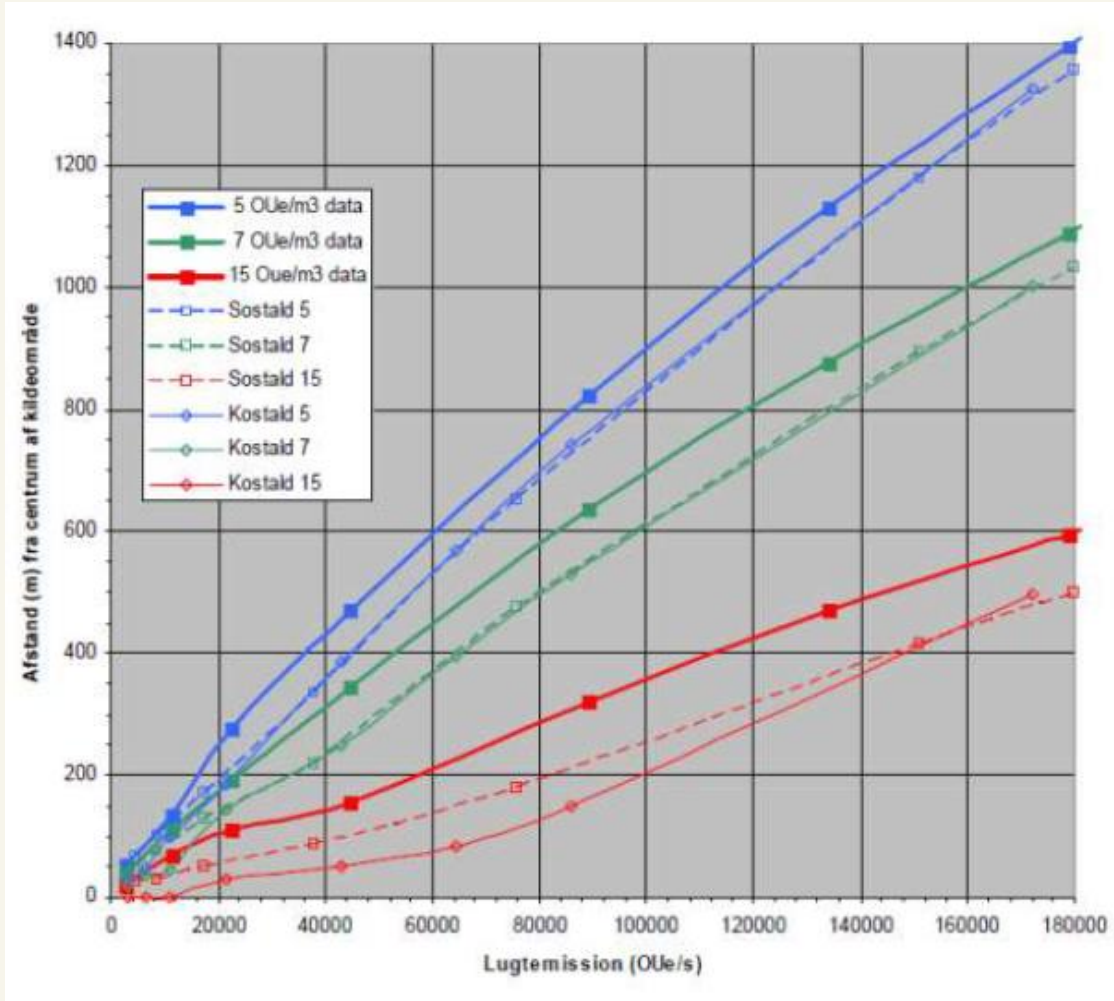
živá hmotnost zvířat v dobytčích jednotkách

Dánsko

vzdálenost v m
od centra
zdroje zápachu

sostald
= prasata

kostald
= skot

emise zápachu (OÜe/s)

Změny právní úpravy ČR (1/2)

- ❖ Nutno vyřešit některé otázky v přístupu k problematice zápachu
 - Návaznost odstupových vzdáleností na jiné právní předpisy (zejména na stavební zákon)
 - Rozsah úpravy – zaměření na určité činnosti
 - Aplikace nové úpravy na již existující zdroje zápachu
 - Jak a kým budou vzdálenosti stanovovány, jaké budou jejich konkrétní hodnoty
 - Závaznost x metodika
 - Jak budou nastaveny hodnoty vzdáleností - riziko nedostatečného řešení vs. omezení průmyslu a zemědělství

Změny právní úpravy ČR (2/2)

- ❖ Samostatný institut do „imisiční části“ zákona (§3), typ ochranného pásma *sui generis*
- ❖ Úprava definice znečištění ovzduší (§2 písm. d)
- ❖ Konkrétní úprava (hodnoty) v prováděcím předpisu
- ❖ Individuální správní akt orgánu ochrany ovzduší
- ❖ V rámci povolení provozu (§12) a změn povolení (§13)
- ❖ Vyžaduje jasnou provázanost s územním plánováním a rozhodováním v území!

Děkuji za pozornost

bernard@dohnalbernard.cz

+420 773 991 250